

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 126 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1166

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. balandžio 7 d. vakarinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-129), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 126 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-1166 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto teisėkūros tikslingumo principo, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – įstatymas) 126 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytas išsiuntimo pagrindas, pagal kurį užsienietis išsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos, jei jo buvimas Lietuvoje gresia valstybės saugumui arba viešajai tvarkai. Pagal įstatymą grėsmę valstybės saugumui vertina Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, o grėsmę viešajai tvarkai – policija ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (įstatymo 4 straipsnis). Vadovaujantis Duomenų apie užsienietį tikrinimo, siekiant nustatyti, ar užsienietis kelia grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenei, išvados dėl grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei rengimo ir konsultacijos dėl vizos išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos policijos generalinio komisaro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. 5-V-758 „Dėl Duomenų apie užsienietį tikrinimo, siekiant nustatyti, ar užsienietis kelia grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenei, išvados dėl grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei rengimo ir konsultacijos dėl vizos išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 12 ir 13 punktais, užsienietis vertinamas kaip keliantis grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenei, jei nustatoma, kad jis buvo nuteistas už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą ir teistumas neišnykęs ar nepanaikintas arba kad jis buvo nuteistas už nusikaltimą, už kurį nubaustas ne mažesne kaip 1 metų laisvės atėmimo bausme, ir teistumas neišnykęs ar nepanaikintas; užsienietis gali būti vertinamas kaip keliantis grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenei, jei nustatoma, kad jis buvo nuteistas už neatsargų nusikaltimą, baudžiamąjį nusižengimą, nesunkų ar apysunkį nusikaltimą arba kad jis buvo nuteistas už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą ir teistumas išnykęs ar panaikintas. Kadangi nemaža dalis kriterijų, kuriems esant užsienietis yra vertinamas kaip keliantis arba galintis kelti grėsmę viešajai tvarkai

ar visuomenei, yra siejami su užsieniečio padarytomis nusikalstamomis veikomis, nusikalstamas veikas darantys užsieniečiai praktikoje dažniausiai yra vertinami kaip keliantys grėsmę viešajai tvarkai ir negali būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje.

Taip pat įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 1 punkte, 50 straipsnio 1 dalies 2 ir 14 punktuose, 54 straipsnio 1 dalies 2 ir 2¹ punktuose, 106 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atsisako išduoti ar pakeisti leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje, panaikina užsieniečiui išduotą vizą, leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje ar užsieniečio teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, jei įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje nurodytos institucijos pateikia išvadą, kad užsieniečio buvimas ar gyvenimas Lietuvos Respublikoje kelia grėsmę valstybės saugumui arba viešajai tvarkai. Be to, įstatymo 126 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytas išsiuntimo pagrindas, pagal kurį užsienietis išsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos, jei jis neteisėtai atvyko į Lietuvos Respubliką ar neteisėtai joje yra (pavyzdžiui, panaikinus leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje), užtikrina, kad visi neteisėtai Lietuvoje esantys užsieniečiai, įskaitant ir nusikaltimą padariusį užsienietį, būtų išsiųsti iš Lietuvos Respublikos.

Minėtos įstatymo nuostatos jau įgyvendina Įstatymo projekto siekį – apsaugoti visuomenę nuo nusikalsti linkusių užsieniečių, o šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas yra aiškus, sistemiškas bei proporcingas.

2. Įstatymo projektu siekiamos nustatyti teisinio reguliavimo priemonės neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 2 straipsnio 2 punkte nustatyto teisėkūros proporcingumo principo, reiškiančio, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės neturi varžyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti imperatyvią teisės normą, kad už tyčinio nusikaltimo padarymą nuteistas užsienietis, atlikęs jam paskirtą bausmę, išsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos. Tokiu atveju užsienietis būtų išsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos vien dėl tyčinio nusikaltimo padarymo fakto, neatsižvelgiant į padaryto nusikaltimo pavojingumo laipsnį, teismo paskirtos bausmės rūšį ir dydį, taip pat ir į tai, ar kompetentingų valstybės institucijų vertinimu užsienietis kelia grėsmę valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei, užsieniečio socialinius, ekonominius, šeiminius ryšius ir kitus jo integracijos Lietuvos visuomenėje aspektus, todėl tokia siūloma nustatyti teisinio reguliavimo priemonė laikytina neproporcinga, asmens teisės ir laisvės ribojanti labiau, nei būtina Įstatymo projekto tikslams pasiekti.

3. Įstatymo projektas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 2 straipsnio 3 punkte nustatyto pagarbos asmens teisėms ir laisvėms principo, reiškiančio, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir negali paneigti Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų.

Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymo IX skyriaus, kuriame yra Įstatymo projektu siūlomas pakeisti 126 straipsnis, nuostatos taikomos ir Europos Sąjungos valstybių narių

piliečiams, ir jų šeimos nariams, taip pat visiems užsieniečiams, nepriklausomai nuo to, kokių tikslų jie atvyko ir gyvena Lietuvoje.

Remiantis 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (toliau – Direktyva 2004/38/EB), 27 straipsniu, Lietuvoje gyvenantys kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai ir jų šeimos nariai gali būti išsiųsti dėl viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežasčių, tačiau visos priemonės turi atitikti proporcingumo principą ir turi būti grindžiamos vien tik atitinkamo asmens elgesiu – buvę nusikaltimai patys savaime negali būti tokių priemonių ėmimosi priežastis. Pateisinimai, kurie yra nesusiję su atvejo aplinkybėmis arba grindžiami bendrosios prevencijos sumetimais, nėra priimtini. Pagal Direktyvos 2004/38/EB 28 straipsnio 1 dalį, prieš priimdama sprendimą dėl išsiuntimo iš šalies dėl viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežasčių, priimančioji valstybė narė turi atsižvelgti į tai, kiek ilgai atitinkamas asmuo gyveno jos teritorijoje, į jo amžių, sveikatos būklę, šeimyninę ir ekonominę padėtį, socialinę ir kultūrinę integraciją priimančiojoje valstybėje narėje ir jo sąsajas su kilmės šalimi. Pagal to paties straipsnio 2 dalį tais atvejais, kai Europos Sąjungos piliečiai ar jų šeimos nariai turi nuolatinio gyvenimo valstybės narės teritorijoje teisę, sprendimą išsiųsti iš šalies galima priimti tik esant rimtoms viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo priežastims; tais atvejais, kai šie asmenys yra nepilnamečiai arba gyveno priimančiojoje valstybėje narėje pastaruosius 10 metų, sprendimas išsiųsti iš šalies gali būti grindžiamas tik būtinomis visuomenės apsaugos priežastimis.

Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusą reglamentuoja 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso, kurios 12 straipsnis numato, jog valstybės narės gali priimti sprendimą išsiųsti ilgalaikį gyventoją tiksliai tuo atveju, jei jis ar ji kelia realią ir pakankamai rimtą grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui; prieš priimdamos sprendimą išsiųsti ilgametį gyventoją, valstybės narės turi atsižvelgti į to asmens gyvenimo jų teritorijoje trukmę, suinteresuoto asmens amžių, išsiuntimo pasekmes suinteresuotam asmeniui ir jo šeimos nariams, ryšius su gyvenamąja šalimi arba ryšių su kilmės šalimi nebuvimą.

Europos Sąjungos teisė taip pat įtvirtina leidimų gyventi išdavimo įvairiais pagrindais sąlygas, pavyzdžiui, 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB (toliau – Direktyva (ES) 2021/1883), įtvirtina aukštos kvalifikacijos darbuotojų atvykimo ir apsigyvenimo sąlygas. Pagal Direktyvos (ES) 2021/1883 8 straipsnio 2 dalį valstybė narė gali panaikinti Europos Sąjungos mėlynąją kortelę arba atsisakyti pratęsti jos galiojimą dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar visuomenės sveikatos priežasčių. Visgi ir šiais atvejais bet koks prašymo atmetimas remiantis viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo sumetimais turėtų

būti grindžiamas individualiu atitinkamo asmens elgesiu laikantis proporcingumo principo (Direktyvos (ES) 2021/1883 31 konstatuojamoji dalis).

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas įtvirtina bendrąją prevenciją paremtą išsiuntimo mechanizmą, kuris neužtikrins individualaus asmens elgesio ir jo konkrečios situacijos aplinkybių vertinimo, toks siūlomas reglamentavimas neužtikrina Europos Sąjungos teisėje nustatytų asmenų teisių ir laisvių.

4. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad tuo atveju, kai iš Lietuvos Respublikos išsiunčiamas užsienietis, kuris į Lietuvą atvyko įstatymo 44 straipsnio, 44¹ straipsnio, 44² straipsnio nustatytu pagrindu, visas su užsieniečio išsiuntimu iš Lietuvos Respublikos susijusias išlaidas privalo atlyginti užsieniečio darbdavys. Atsižvelgiant į tai, kad darbdavys negali ir neprivalo numatyti bei kontroliuoti jam dirbančio užsieniečio elgesio ne darbe, reikalavimas darbdaviui atlyginti su užsieniečio išsiuntimu susijusias išlaidas reikštų jo atsakomybę be kaltės, o tai vertintina kaip konstituciškai nepagrįsta prievolė, kuria pažeidžiama nuosavybės teisė ir iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantys teisingumo ir proporcingumo reikalavimai.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras